

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΙΖ'

Συνδρομή ἑτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἐκαστοῦ ἔτους καὶ εἶναι ἑτησιαίαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ἐπι τῆς λυσιφ. Παναπιστημίου 89.

17 Ἰουνίου 1884

ΤΟ ΜΟΝΟΝ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΤΟΥ ΤΑΞΕΙΔΙΟΝ

ΔΙΗΓΗΜΑ

Ὅτε μ' ἐστρατολόγουν διὰ τὸ ἐντιμον τῶν βαπτῶν ἐπάγγελμα, οὐδεμία ὑπόσχεσις τῶν ἐνεποίησεν ἐπὶ τῆς παιδικῆς μου φαντασίας τόσον γοητευτικὴν ἐντύπωσιν, ὅσον ἡ διαβεβαίωσις, ὅτι ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐμελλον νὰ ῥάπτω τὰ φορέματα τῆς θυγατρὸς τοῦ Βασιλέως.

Ἐγνώριζον πολὺ καλὰ ὅτι ἡ βασιλοπούλαι ἔχουν ἐξαιρετικὴν τινὰ ἀδυναμίαν εἰς τὰ ῥαφτόπουλα, μάλιστα, ὅταν αὐτὰ ἤξεύρουσαν νὰ τραγουδοῦν τοὺς ἐπαίνους τῶν θεληγῆτρων αὐτῶν, ἐνῶ ῥάπτουν τὰ βλατιὰ, μὲ τὰ ὅποια στολιζοῦσι τὰ κάλλη των.

Ἐγνώριζον, πῶς ὅταν ἐρωτευθῆ καμμία βασιλοπούλα μὲ τὸ ῥαφτάκι τῆς, δὲν χορατεῦει μόνον ἐρωτεύεται εἰς τὰ γερά· καὶ ἀρρωστᾷ καὶ πέφτει στὸ κρεβάτι· καὶ γίνεται τοῦ θανάτου· καὶ κανεὶς ἰατρὸς δὲν ἤμπορεῖ νὰ τὴν ἰατρεύσῃ, καμμία μάγισσα νὰ τὴν φέρῃ ἴστα καλὰ τῆς. — Ὡς τοῦ φωνάζει ἐπὶ τέλους τὸν πατέρα τῆς ἡ βασιλοπούλα καὶ τοῦ τὸ λέγει παστρικά παστρικά: «Πατεράκι μου, ἢ τὸ ῥαφτόπουλο, ποῦ τραγουδᾷ τόσον εὐμορφα, ἢ θὰ πεθάνω!»

Ὁ βασιλεὺς ἄλλο παιδί δὲν ἔχει. Τί νὰ κάμη; Φορεῖ τὴν κορώνα τοῦ στὸ κεφάλι, καὶ πηγαίνει ἴστα πόδια τοῦ ῥαφτοποῦλου καὶ «Ὅσον Θεὸ καὶ ἴστα χέρια σου!» τοῦ κράζει! «κάμε μου τὴν χάρι νὰ πάρῃς τὴν κόρη μου. Κάμε μου τὴν χάρι νὰ γενῆς γαμβρός μου. Ἄλλὰ δεῖξε δὲ ἀπροθήτερα καὶ καμμιὰ παλληκαριά, διὰ νὰ μὴν πέσω ἀπὸ τὴν ὑπόληψί μου, ὡς ἀν βασιλέας ὅπου εἶμαι».

Τὸ ῥαφτόπουλο, τοῦ φαίνεται, πῶς ἔχει σκαλώσει ἴστον λαϊμό τοῦ κανένα στυφὸ μέσπιλο καὶ δὲν ἤμπορεῖ νὰ καταπιῇ. Ἡ ἀλήθεια ὅμως εἶνε ὅτι δὲν ἔχει νὰ καταπιῇ τίποτε, γιὰτὶ ὡς καὶ τὸ σάλιο τοῦ ἐξεράθη μὲς ἴστον λάρυγγά του. Τόσο πολὺ ἐφοβήθηκε ἴσάν εἶδε τὸν βασιλέα μὲ τὴν κορώνα!

Ὁ βασιλεὺς μὲ τὴν κορώνα τοῦ παπαρίζει τὸν ὄμο, καὶ τὸ ῥωτᾷ νὰ τοῦ εἰπῆ καὶ καλὰ: τί εἶνε ἄξιο τὸ ῥαφτόπουλο νὰ κάμη. Περιμένει δὲ μὲ ἐνδόμυχον χαρὰν ν' ἀκούσῃ, ὅτι ὁ ἐπίδοξος γαμβρός του εἶνε ἄξιος νὰ καταιάσῃ κανένα ζωντανὸ λεοντάρη ἀπὸ τὰ βουνά, ἢ νὰ σκοτώσῃ

κανένα δράκοντα, ἢ νὰ κυριεύσῃ κανένα βασιλεῖο.

Τὸ ῥαφτόπουλο εἰς τὸ μεταξὺ ἐπῆρε θάρρος, ἀλλὰ δὲ αὐτὸ δὲν ἔχασε καὶ τὸν νοῦ του νὰ πᾶ νὰ πετσοκόβεται μὲ τὰ θηρία διὰ νὰ γείνη γαμβρός τῆς Μεγαλειότητός του. Τὸ ῥαφτόπουλο εἶνε ἐν γενεῖ εἰρηνικὸς ἄνθρωπος. Καὶ ἐπειδὴ τὰ καταφέρει καλλίτερα ὅταν ψάλλῃ, παρὰ ὅταν ὀμιλῇ, ἀποκρίνεται πρὸς τὸν βασιλέα τραγουδιστὰ τραγουδιστὰ καὶ τοῦ λέγει, πῶς εἶνε ἄξιο καὶ δυνατὸ —

«νὰ ῥάψῃ τὰ νυφιάτικα χωρὶς ῥαφή καὶ ῥάμμα».

«Καλὰ, βρὲ ἄτιμε!» βάλλει μὲ τὸν νοῦ τοῦ ὁ βασιλεὺς ὁ ὁποῖος δὲν συγκινεῖται πολὺ πολὺ ἀπὸ τραγουδία. «Θὰ σοῦ δεῖξω ἐγὼ πῶς ξεμυαλιζεῖς τὸ παιδί μου, ἀφοῦ δὲν ἔχεις ἐνός λεπτοῦ παλληκαριά μὲς τὰ στήθη σου!» Ἐπειτα βλέπει τὸ ῥαφτόπουλο μὲ κάτι ἄσχημα ἴματια, καὶ — «Πολὺ καλὰ, τοῦ λέγει, Κύρ γαμβρέ! Ῥάψε μου λοιπὸν σαράντα φορεσιὰς νυφιάτικαις, καθὼς ταριάζουν εἰς μίαν βασιλοπούλαν καὶ πρόσεξε νὰ μὴν τύχῃ καὶ διακρίνω καμμιαν ῥαφήν, καὶ καμμιαν κλωστήν πουθενά! Φρόντισε ὅμως νὰ τὰς ἔχῃς ἐτοιμοὺς αὔριον πρῶτ' αὔριον, πρὶν ἐβγῆ ὁ ἥλιος, γιὰτὶ ἄλλοιῶς — Σοῦ κόβω τὸ κεφάλι!»

Καὶ ὁ βασιλεὺς μὲ τὴν κορώνα δὲν χορατεῦει αὐτὴν τὴν στιγμὴν. Τὸ ἔχει πάρει ἀπόφασιν ὁ φιλόδοξος ἄνθρωπος, νὰ σκοτώσῃ τὸ ῥαφτόπουλο γιὰ νὰ δώσῃ τὴν κόρη του εἰς κανένα μεγαλοαἰάνο!

Κατ' εὐτυχίαν τὸ ῥαφτόπουλο ἔχει σίγουρη τὴν δουλειά του καὶ δὲν σκοτιζέται πολὺ πολὺ. Διότι εἶνε — ἄλλοι μὲν λέγουν υἱός, ἄλλοι δὲ λέγουν ἐγγονὸς τῆς Νεραΐδας. Καὶ ἔχει μίαν δακτυλήθραν μὲ πάτο, τὴν ὁποίαν ποτὲ δὲν ἀφαιρεῖ ἀπὸ τὸ δάκτυλόν του.

Ὅλην ἐκείνην τὴν ἐσπέραν τρώγει καὶ πίνει καὶ διασκεδάζει. Ἐπάνω εἰς τὰ μεσάνυκτα ποῦ κοιμούνται ὁ μάστορος καὶ οἱ παλῆδες, ἐβγάλλει τὴν δακτυλήθραν ἀπὸ τὸ δάκτυλόν του, παίρνει μίαν χρυσὴν τρίχαν ποῦ ἔχει αὐτοῦ μέσα φυλαγμένην, καὶ καίει τὴν ἀκρίτσα τῆς εἰς τὴν φλόγα τοῦ λυχαρίου. Ἐκεῖ παρουσιάζεται ἐμπρὸς του ἡ χρυσόμαλλη Νεραΐδα.

— Τί στενοχωρία ἔχεις, ἀγάπη μου;

— Τὸ καὶ τό, ἀποκρίνεται τὸ ραφτόπουλο, λέγοντας τὴν ἱστορία.

Ἡ χρυσόμαλλη Νεραΐδα, ποῦ τοῦ ἔχει τάξει νὰ τὸ γλυτώνῃ ὡσάν κινδυνεύει, χτυπᾷ τὰ λευκά της χεράκια τρεῖς φορές, καὶ — διῆς ἐσύ! — Σαράντα λευκονδυμένα Νεραϊδόπουλα, τῶνα εὐμορφότερο ἀπ' τὸ ἄλλο, μὲ κᾶτι γλυκὰ τραγούδια, μὲ κᾶτι μαργιόλικα λυγίσματα εἰς τὸν ἄερα, θέτουν κάθε μία ἔμπρὸς εἰς τὸ ραφτάκι τὰ πολυτιμότερα ὑφάσματα τῆς οἰκουμένης.

Τὸ ραφτόπουλο κόφτει καὶ ἡ νεραΐδες ράφτουν· καὶ ῥάφτουν καὶ τραγουδοῦν καὶ ἀστειζονται καὶ πειράζον τὸ ραφτόπουλο καμμιὰ φορά τόσον ἐρωτότροπα, τόσον γαργαλιστικά, ποῦ ἂν δὲν ἦτον ἡ μητέρα τους ἐκεῖ κοντά, θὰ τοῦ ἔπαιρναν τὸν νοῦ του χωρὶς ἄλλο. Μὰ ἡ χρυσόμαλλη Νεραΐδα ταῖς προσέχει, ταῖς ὀδηγεῖ καὶ ταῖς παρακινεῖ, καὶ τελειώνουν τὰ νυφιάτικα, πρὶν ἢ λαλήσ' ὁ πετεινός, πρὶν ἔβγ' ὁ ἥλιος.

Μόλις προφθάνουν νὰ φύγουν ἡ Νεραΐδες, νὰ καὶ ὁ βασιλέας ποῦ ἐμβαίνει μὲ τὴν κορώνα ἔστὸ κεφάλι καὶ μὲ τοὺς δημίους καταπόδι του: Ἐρχεται νὰ σφάξῃ τὸ ραφτόπουλο! Ἀλλὰ ἐκεῖ ποῦ ἐμβαίνει βλέπει ταῖς σαράντα νυφιάτικαις φορεσιαῖς κρεμασμέναις εἰς τὸ σχοινὶ χωρὶς ραφή καὶ ῥάμμα, καὶ θαμβώνονται τὰ μάτια του: Τὸ χρυσάφι καὶ τὸ μαργαριτάρι, ποῦ ἔχουν ἐπάνω κεντημένο, ἀξίζει ὅλο του τὸ ψωροδασίλειο!

Ὁ βασιλεὺς μὲ τὴν κορώνα δαγκάνει τὰ χεῖλη του. Παίρνει τὸ ραφτόπουλο ἀπὸ τὸ χέρι, τὸ πηγαίνει ἔστὸ παλάτι καὶ τοῦ δίδει τὴν κόρην του, καὶ τελειώνει ἡ ἱστορία. —

Ταῦτα πάντα μοὶ τὰ διηγεῖτο ὁ πάππος μου, καὶ μοὶ τὰ διηγεῖτο ὡσάν νὰ εἶχον συμβῆ χθὲς ἀκόμη, ὡσάν νὰ συνέβαινον ἀνά πᾶσαν στιγμὴν εἰς τὸν κόσμον. Ἐνθυμοῦμαι δ' ἔτι καὶ σήμερον μὲ πόσῃ παιδικῇ ὑπερφάνειαν εἰσῆλθον πρῶτην φοράν εἰς τὴν πόλιν ὡς νεοσύλλεκτος τοῦ ἐστραφίου τῶν ραπτῶν, ἀναλογιζόμενος, ὅτι μετὰ τινὰς ἡμέρας θὰ ἐξήλαυνον ἐκ τῆς δι' ἧς ἐπεζοπόρουν τώρα πύλης, ἐν θριάμβῳ, συνοδεύων τὴν ὠραιότεραν βασιλοπούλαν εἰς τὸ χωρίον μου. Καὶ τοῦτο μοὶ τὸ ὑπέδειξεν ὁ παππούς. Καὶ ἐπειδὴ ὁ παππούς ἦτο δι' ἐμὲ ὁ πλέον κοσμογυρισμένος καὶ κοσμομαθὴς ἄνθρωπος, ἐπίστευον τοὺς λόγους του μὲχρι κεραίας.

Ἐν τούτοις εἶχον παρέλθει ἀρκετοὶ μῆνες ἀπὸ τῆς ἀφίξέως μου καὶ τίποτ' ἀκόμη δὲν κατωρθώθη. Εἶνε ἀληθὲς ὅτι ὁ μᾶστορῆς μου ἦτον ἀρχιρᾶπτης τῆς Βαλιδὲ-Σουλτάνας, καὶ ἐπειδὴ ἐγὼ ἤμην ὁ μικρότερος τῶν συμμαθητῶν μου, μὲ ἔστειλε τακτικᾶ εἰς τὸ παρὰ τὸν Βόσπορον παλάτιον αὐτῆς πότε φέροντα μέγαν μύθρον ἐπὶ κεφαλῆς, πότε δὲ ὑπὸ μάλης τὴν μεταξίνην καὶ χρυσόχροσον σακκούλαν, μὲ τὰ κατᾶστι-

χὰ του ἐν αὐτῇ. Πολλάκις λοιπὸν διῆλθον διὰ πολυτελῶν στοῶν, καὶ διὰ σκιερῶν διόδων εἰσέδυσσα εἰς τοὺς μαγικούς καὶ μυροβόλους θαυμάσιους τοῦ χαρμεῖου τῆς Βαλιδὲ-Σουλτάνας. Ἀλλὰ αἱ ὑπάρξεις, πρὸς ἃς ἤρχομην εἰς σχέσεις ἐν αὐτῷ ἦσαν κυρίως οἱ μαῦροι εὐνοῦχοι, μὲ τὸ πλατύτατον αὐτῶν στόμα, μὲ τοὺς μεγάλους ὀδόντας ἀπαισιῶς λευκάζοντας μεταξύ τῶν χονδροειδῶν χειλέων των, καὶ μὲ κᾶτι ἄγρια βλέμματα, ποῦ μὲ ἔκαμναν νὰ τρέμω ἀπὸ τὴν φρίκην μου. Ἐνίοτε ἤθελον — ἡ βασιλοπούλαις ἀναμφιβόλως — νὰ ἐκφράσουν ἰδιαίτεράν τινὰ εὐαρέσκειαν πρὸς τὸ ραφτόπουλό των. Τότε ὁ πλέον φοβερός μαῦρος ἔπιανε τὸ πλέον φοβερὸ καμτσίκι, ἔνευε πρὸς ἐμὲ καὶ ἐμβαίνει ἔμπρὸς. Ἐγὼ τὸν ἠκολούθουν, μὲ τὸ βλέμμα ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Ἐνας δευτέρος μαῦρος μὲ ἓνα δεύτερο καμτσίκι μὲ ἠκολούθει κατὰ πόδας. Τοιοῦτοτρόπως, μεταξύ τῶν δύο ἐκείνων δημίων, προεχώρουν εἰς τὰ ἐνδοτέρω τοῦ χαρμεῖου, ἐν τῷ ὁποίῳ ὅμως δὲν ἔβλεπον τίποτε ἄλλο, πλὴν τοῦ ἐδάφους, ποῦ μὲν στιλπνοῦ ὅπως αἱ ἄρισταί των χορῶν αἴθουσαι, ποῦ δὲ κεκαλυμμένου ὑπὸ βαρυτίμων ταπήτων.

Ἄλλ' ἐὰν δὲν ἔβλεπον, ἤκουον τοῦλάχιστον. Ἦκουον γυναικείας φωνὰς καὶ γέλωτας καὶ ἀστείσμους βαναύσους καὶ ὕβρεις ἀσεμένους ἀπειθυνομένας πρὸς τὸν πρὸ ἐμοῦ βαδίζοντα *Kislar-aghān*, ὁ ὁποῖος ἐφώναζε πάσαις δυνάμεσι νὰ κρυβῶσι φεύγουσαι κατὰ τὴν προσέγγισίν μου αἱ ἀμφίπολοι καὶ ὀδαλίσκαι τῆς Σουλτάνας, τύπτων ἀνηλεῶς διὰ τῆς μᾶστιγός του τὰς τολμώσας νὰ παρακλύσων ὀπισθεν τῶν θυρῶν καὶ τῶν παραπετασμάτων ὅπως ἴδωσι τόσον πλησίον των ἓνα ἀρσενικὸν ἄνθρωπον. Ὁ μετ' ἐμὲ ἀκολουθῶν Αἰθίοψ τοῦτο μὲν μὲ προεφύλαττεν ἀπὸ τοῦ νὰ γείνω ἀνάρπαστος ὑπὸ τῶν ὀπισθεν λαθραίων καὶ ἀφορητῶν ἀκολουθουσῶν, τοῦτο δὲ μὲ παρεμόνευε μὴ τολμήσω καὶ ὑψώσω, τοὺς ὀφθαλμούς ἀπὸ τοῦ ἐδάφους καὶ βεβηλώσω διὰ τοῦ γκαιορικοῦ μου βλέμματος τὰ ἱερὰ θύματα τὰ προωρισμένα νὰ θυσιασθῶσι ποτε εἰς στιγμιαίαν τινὰ ἰδιοτροπίαν τοῦ μεγάλου των Κυρίου.

Ἐν τῷ μέσῳ τοιούτων συγκινήσεων ἔφθανον τέλος εἰς τὸν πρὸς ὄν ὄρον.

Ἄλλ' ἐκεῖ, εἰς τὸ τελευταῖον δωμάτιον, ἐν ᾧ μὲ ἄφινον οἱ μαῦροι κλειόντες ὀπισθὲν μου τὴν θύραν, τί νομίζετε ὅτι μ' ἐπερίμενε; Καμμιὰ ῥοδανθῆς, ξανθόκομος βασιλοπούλα ἐτοίμη νὰ πετάξῃ ἀπὸ τὴν χαρὰν της — εἰς τὴν ἀγκάλην μου; Τίποτε, ἀπολύτως τίποτε, ἐντὸς τοῦ δωματίου. Ἐντὸς τοῦ τοίχου ὅμως, δι' οὗ τὸ δωμάτιον τοῦτο συνεκοινωνεῖ πρὸς ἄλλο, μ' ἐπερίμενε νὰ τὸν θωπεύσω, παπαρίζων αὐτόν, ὡσάν νὰ ἦτο ἡ ἐρωμένη μου, σανίδινος κύλινδρος, κατεσκευασμένος οὕτως, ὥστε νὰ περιστρέφεται ἐν τῇ θέσει

του περι κάθετον ἄξονα, χωρίς νὰ σὲ ἀφήνῃ νὰ ἰδῆς ἐκ τῶν πλαγιῶν εἰς τὸ παρακείμενον δωμάτιον. Μόλις τὸν ἐθώπευον, ὡς ἀνώτερω, καὶ μία λεπτὴ πολὺ λεπτὴ φωνὴ ἤκούετο ἔσωθεν:

— Ἦλθες, ἀρνί μου;

— Μάλιστα, *Σουλτανήμ*.

Ὁ σανίδινος κύλινδρος ἐστρέφετο περὶ ἑαυτὸν, παρουσιάζων τώρα πρὸς ἐμέ εἰς τὸ ἀντίθετον μέρος του μικρὰν θυρίδα, ἥτις τὸν ἔκαμνε νὰ φαίνεται, ὡς ἐρμάριον. *Πατσουλῆ*, μύσχος, ἄμβρα καὶ ὄλα τῶν Ἰνδιῶν τὰ ἀρώματα ἐμοσχοβόλου ὅπισθεν τῆς θυρίδος ἐκείνης. Βεβαίως θὰ ἦτον αὐτὸ μέσα ἡ βασιλοπούλα μου! — Ἦνοιγον τὴν θύραν ἐναγωνίως καὶ ἐντὸς τοῦ περιστρεφόμενου τούτου μικροῦ ἐρμαρίου μὲ ὑπεδέχετο μυροβόλου καὶ ὀρεκτικῶν κανένα *μοχαλεμπί*, κανένα *μπουρέκι*, ἡ *μακλαβάς* ἢ ἄλλο τι γλυκύτατον πρᾶγμα ἀπὸ ἐκεῖνα, τὰ ὅποια δὲν ἔχουν μὲν γλώσσαν, αἰσθάνεσαι ὅμως ἅμα τὰ ἰδῆς, ὅτι σοὶ λέγουν ἐπαινελημμένως « φάγε με. » Τοῦθ' ὅπερ καὶ ἐπραττον ἐγώ, ἐννοεῖται, χωρίς πολλῶν διατυπώσεων.

Μίαν ἡμέραν μόλις ἐτελείωσα τὴν εὐχάριστον ταύτην ἐνασχόλησίν μου, καὶ ἡ λεπτὴ ἐκείνη φωνὴ μὲ ἐρωτᾷ ἐὰν θέλω καὶ ἄλλο τίποτε καλλίτερο.

— Ὁχι, *Σουλτανήμ*, ἄλλο τίποτε καλλίτερο ἀπὸ σένα δὲν θέλω.

— *Ἀφερήμ*, ἀρνί μου! Μεγάλος ἦσαι, μέγας; Ἐτομαζόμην νὰ τῆς εἶπω, ὅτι εἶμαι τόσος, ὥστε εἴμποροῦσα νὰ ἔμβω εἰς τὸ ἐρμαράκι ἐκεῖνο νὰ κλείσω τὴν θυρίδα, νὰ δώσω ἕνα γύρον εἰς τὸν κύλινδρον καὶ νὰ εὐρεθῶ ὡσὰν *μπουρέκι* ἐμπρὸς εἰς τοὺς ὀφθαλμούς της. Ἀλλὰ ὁ μαῦρος εὐνοῦχος, ὁ ὁποῖος εἰς τὸ μεταξύ εἶχεν εἰσελθεῖ χωρίς νὰ τὸν ἐννοήσω, ἐξεστόμισεν ὑπερθεν τῆς κεφαλῆς μου ἄσεμνον ὕβριν, ἀποπνίξας τὴν φωνὴν εἰς τὸν ἀρυγγά μου.

Ἡ καυμένη μου ἡ βασιλοπούλα ἔπρεπε νὰ λάβῃ τὴν ἀπάντησιν ἀπὸ τὸ ἄγριον, τὸ φοβερόν του στόμα!

— Μεγάλος, εἶ; χὰ, χὰ χὰ! ἔκραξεν ὁ Κισλὰρ ἀγὰς γελῶν σαρδῶνιον γέλωτα.

Εἶνε τόσο μικρὸς ἀκόμα, ποῦ γιὰ νὰ τὸν κρεμάσω ἀψηλά, ἴσ'τὰ μάτια σου, ἐπαράγγειλα καινούριο *σκαμνὶ* νὰ πατήσῃ ἄπάνω.

Ἐπειτα μοὶ ἔνευσε νὰ τὸν ἀκολουθήσω. . . .

Τώρα, ἐὰν συνέβαινε νὰ ἔχη ἡ Βαλιδὲ-Σουλτάννα, ὅπως ἄλλοτε βασιλεῖς τινες τῆς Ἀσίας-εἰς κάθε θύραν τοῦ παλατιοῦ της ἕνα σοφὸν γραμματέα, διατεταγμένον νὰ ἐκθέτῃ εἰς λιπαρότατον ὕψος λόγου πᾶν ὅ,τι συνέβαινε περὶ ἑαυτὸν, δὲν ἀμφιβάλλω, ὅτι ἕκαστος αὐτῶν ἀνεξαίρετως θὰ ἐσημείωνεν εἰς τὸ χρονικόν του, ὅτι ἐγὼ καὶ κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν ἐξῆλθον ἐκ τοῦ χαρεμίου, ὅπως πάντοτε, μὲ τὸν ἕνα εὐνοῦχον ἐμπρὸς, ἐκ-

σοβοῦντα τὰς ὀδαλίσκας μακρὰν τῆς ὀφείας μου, μὲ τὸν ἕτερον εὐνοῦχον κατόπιν, ἀμυνόμενον τὰς ὀπισθεν προσπαθοῦσας νὰ μὲ σύρωσιν ἀπὸ τοῦ φορέματος. Ἐγὼ ὅμως διαβεβαίω, ὅτι ἀφ' ἧς στιγμῆς ὁ φοβερός ἐκεῖνος ἀράρης εἶπεν, ὅτι παρήγγειλε καινούριο *σκαμνὶ* διὰ νὰ μὲ κρεμάσῃ, ἀπ' ἐκείνης τῆς στιγμῆς τὸ ἔδαφος τοῦ δωματίου, ἐν ᾧ εὐρισκόμην, ὑπεχώρησεν αἴφνης ὑπὸ τοὺς πόδας μου καὶ ἐγὼ κατεκρημνίσθην εἰς ἄψοφον σκοτεινὸν χάος μὲ τὸν ἱλιγγα τῆς κεφαλῆς, μὲ τὴν λιποθυμίαν τῆς καρδίας, ἣν αἰσθανόμεθα ὄνειρευόμενοι ὅτι πίπτομεν, πίπτομεν, πίπτομεν ἀπὸ ἀμετρήτου ὕψους ἀποτόμου βραχύματος ἵνα διεκφύγωμεν τὸν ἐπαπειλοῦντα τὴν ζωὴν ἡμῶν κίνδυνον ἐκ μέρους τερατώδους τινὸς καταδιώκτου.

Πῶς εὐρέθην πάλιν εἰς τὸ ἐργαστήριόν μας, περὶ τούτου ἀδυνατῶ νὰ δώσω ἀκριβεῖς πληροφορίες. Τινὲς τῶν συμμαθητῶν μου ἔλεγον, ὅτι ἔχασα τὸν δρόμον ἀπὸ τὴν φοβέραν μου, τινὲς, ὅτι ἔχασα καὶ τὸ μυαλό μου. Ἐγὼ τοὺς ἀφίνα νὰ ἀστείζωνται. Μόνον ὅταν ἐσηκώθησαν οἱ πρὸ ἐμοῦ κομίσαντες καὶ αὐτοὶ μπόγους εἰς τὸ παλάτι, καὶ ἤρχισαν νὰ φλυαροῦν πῶς ταχὰ καὶ αὐτοὶ ἔφαγαν γλυκίσματα ἀπὸ τὸ στρογγυλόν, τὸ περὶ τὸν ἄξονά του κινητὸν ἐκεῖνο ἐρμαρίον, καὶ ὅτι τὸ δωμάτιον μεθ' οὗ συνεκοινῶνε στραφόμενον δὲν ἦτο ἡ αἴθουσα ἢ ὁ κοιτῶν τῆς βασιλοπούλας, ἀλλὰ τὸ *κελίρι* τοῦ χαρεμίου, καὶ ὅτι ἡ γλυκεῖα, ἡ πολὺ γλυκεῖα ἐκείνη φωνή, δὲν ἦτο τῆς ἀγάπης μου τῆς βασιλοπούλας, ἀλλὰ τοῦ γηραλεωτάτου εὐνοῦχου τοῦ παλατιοῦ — μόνον τότε κατεξανέστη τὸ αἶσθημα τῆς φιλοτιμίας μου καὶ ἐμάλωσα μὲ ὄλους, καὶ περιῆλθον εἰς τοιαύτην πρὸς αὐτοὺς διάστασιν ὥστε οὔτε τοὺς ὠμίλησα κἄν ἔκτοτε.

Ὅτι δὲν ἐξαναπάτησα εἰς τὸ χαρὶμὶ ἐννοεῖται ἀφ' ἑαυτοῦ. Διότι ὅσον καὶ ἂν ἐθλιβόμην, ἀναλογιζόμενος, ὅτι ἡ βασιλοπούλα μου τήκεται ὀπισθεν τοῦ στρογγυλοῦ ἐρμαρίου παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Βοσπόρου, ἄλλο τόσον δὲν ἐκαταλάμβανα, διατί δὲν ἔστελνε τέλος πάντων τὸν πατέρα νὰ μὲ ζητήσῃ διὰ σύζυγόν της, ὅπως ἔκαμαν ὄλαις ἡ βασιλοπούλαις ποῦ ἐγνώρισεν ὁ πάππος μου.

Μετὰ τὴν θλιβερὰν ἐκείνην ἀπογοήτευσιν, ἡ ἀηδὴς καὶ ἀνιαρὰ μονοτονία τοῦ πρακτικοῦ βίου, αἱ δυσχέρειαι τοῦ ἀρχαρίου περὶ τὰ στοιχεῖα τῆς τέχνης, μοὶ ἐφαίνοντο δύο καὶ τρεῖς φορές βαρύτεραι. Ὑπὸ τὸ βάρος αὐτῶν ἤρχισα νὰ καχεκτῶ καὶ νὰ μαραινώμαι καθειργμένος ἐκεῖ, ἐντὸς τοῦ Τσαρσίου τῆς Σταμποῦλ ὀπισθεν τῶν σιδηρῶν πυλῶν τοῦ Κεμπετσή-Χανίου, πρὸς τοὺς μολυβδοσκεπεῖς τοῦ ὁποῖου θόλους ἀνέπεμπον ὁ δυστυχὴς τώρα οὐχὶ πλέον θελκτικὸς ἤχος ἐρωτικῶν ἄσματων ἀλλὰ τοὺς κλαυθμούς καὶ ὀδυρμούς παιδικῆς, καρδιοβόρου νοσταλγίας!

Πρὸ πάντων ἤρχισα ν' ἀπεχθάνωμαι τὸν μαστορὴν μου, μικρόσωμον, καχεκτικὸν γερόντιον, τὸ ὅποιον, ἐνῶ συνώδευε διὰ τῶν γελοίων κινήσεων τῆς νωδῆς του σιαγόνας τὰ τραγανὰ μασσήματα τοῦ ψαλιδίου του, τοῦ ἀδηφάγου, δὲν ἔπαυεν ἐπιτηρῶν με ὑπερθεν τῶν μεγάλων καὶ στρογγυλῶν αὐτοῦ διόπτρων μὴ τυχόν ἐκτείνω ὀλίγον τὸν μαργωμένον πόδα, ἢ ὀρθώσω ἐπὶ μικρὸν τὴν κατάκοπον σπονδυλικὴν μου στήλην.

Μίαν ἡμέραν εἶτε ἐξ ἀδυναμίας, εἶτε ἐκ πείσματος, ἐπέμενον παραβαίωνν τὸν ἱερὸν τοῦτον κανόνα ῥαπτικῆς εὐπρεπείας τόσον συνεχῶς, ὥστε ἔσχον τὴν τιμὴν νὰ γνωρισθῶ τότε πρῶτον καὶ μετὰ τὴν βουβὴν μαστόρισσα, δηλαδή τὴν παρὰ τὸ πλευρὸν τοῦ μαστοροῦ μου κειμένην πῆλην. Αὐτὸ ἐξῆψε τὴν ἀγανάκτησίν μου μέχρις ἀσεβείας. Διότι ἐνθυμοῦμαι πολὺ καλὰ, ὅτι κατὰ τὸ ἐνδύμυχον ἐκεῖνο πείσμά μου ἤρχισα νὰ μεμφιμοιρῶ καὶ νὰ ἐλέγχω πικρότατα αὐτὸν τὸν Θεόν, διότι ἔσχε τὴν πρωτοβουλίαν νὰ ῥάψῃ ἰδίαις χερσὶ τὸν περίφημον ἐκεῖνον δερμάτινον χιτῶνα περὶ τὴν γυμνότητα τῆς Εὐας καὶ νὰ δώσῃ τοιοῦτοτρόπως ἀρχὴν καὶ γένεσιν εἰς τὸ τῶν ῥαπτῶν ἐπάγγελμα. Ἐὰν ἤμην ἐγὼ Θεός, ἔλεγον κατ' ἐμαυτὸν, θὰ τὴν ἄφινά τὴν Εὐά μου καθῶς τὴν εἶχα πλάσει. Τί θὰ μ' ἔβλαπτε τάχατες ἡ καυμένη, γυμνὴ καθὼς ἦτο; Θαρρῶ μάλιστα, πῶς θὰ ἦτο καὶ ὠραιότερα. Ἐπειτα, ἐνόσω εἶχε τὴν γυναῖκα εἰς τὸν Παράδεισον, ἦγουν εἰς τὸ σπίτι τοῦ ὁ μαστρο-θεός, τὴν ἄφιν γυμνὴν ὅταν ὁμοῦ ἀπεφάσισε νὰ τὴν φορτώσῃ διὰ παντός εἰς τὸν *γαζάρ* τοῦ δυστοχοῦς Ἀδάμ, νὰ τὴν ἐβγάλῃ εἰς τὸν κόσμον, τότε τὴν ἐπρόκεισε καὶ μ' ἕνα στολίδι. Δὲν βλέπετε τί κακὸν ἔχει κάμει; Ἰδρυσεν μὲ τὰ ἴδια του χέρια τὸ κακοδαιμονίστατον *εσνάφι* τῶν ῥαπτῶν, καταδιάσας με νὰ κάθημαι ἐδῶ σταυροποδητὸς καὶ ἐσκυμμένος ἀπὸ πρωῒας μέχρι βαθυτάτης νυκτός, καὶ ἴδρυσεν τὴν κακίστην συνήθειαν, νὰ προικίζουσι οἱ πατέρες τὰς θυγατέρας των, ὅχι μ' ἐσωτερικὰς ἀρετάς, ἐνόσω τὰς ἔχουν εἰς τοὺς οἶκους των, ἀλλὰ μ' ἐξωτερικὴν πολυτέλειαν, ὅταν τὰς φορτῶνουν εἰς τὴν ῥάχην τῶν γαμβρῶν των.

Τὰς τελευταίας ταύτας σχολαστικότητος, εἶμαι βέβαιος ὅτι ἤθελον τὰς διατυπώσαι ἀφελέστερον τότε, ἐὰν γνωσθῆ τις φωνὴ δὲν ἐκάλει κάτωθεν τὸ ὄνομά μου, διακόψασα αἰφνης τὸ ρεῦμα τῶν ἐλεγειακῶν μου σκέψεων, πρὶν ἢ λάβωσι τελειωτικῶς τὴν λογικὴν αὐτῶν διατύπωσιν.

Μ' ὅλας τὰς ἐπανειλημμένας νοουθεσίας, τὰς ἀναγγελλούσας μοι ἐκ μέρους τῆς μητρὸς, ὅτι ἡ τέχνη εἶνε χρυσοῦν βραχιόλιον, τὸ ὅποιον ὤφειλον νὰ κατακτήσω ἀντὶ πάσης θυσίας—ὅτι ἡ πέτρα ποῦ κυλᾷ δὲν κάμνει διὰ θεμέλιον, καὶ τὰ τοιαῦτα—ἐγὼ ἐπέμενον μηνύων (τότε δὲν ἤξευρον ἀκό-

μη νὰ γράφω) καὶ παρακαλῶν αὐτὴν νὰ μὲ ἀνακαλέσῃ ἢ νὰ μὲ βάλῃ νὰ μάθω ἀνθρωπινωτέραν τινὰ τέχνην. Καὶ δὲν εἶχον μὲν πολλὰς πιθανότητας ἐπιτυχίας, ἤλπιζον ὁμοῦ ν' ἀπαλλαγῶ καὶ ἀπὸ τὸν μαστορὴν ἐκεῖνον, διὰ νὰ ἀναπνεύω τὸν ἐκτός τοῦ *Τσαρσίου* καὶ τῶν *χανίων* καθαρότερον, ἐλεύθερον ἀέρα. Πρὸ πάντων εἶχον κρυφὴν ἐπιθυμίαν νὰ στοιχήσω εἰς τὸν ἀρχιγράπτῃν τοῦ ἐν *Ντολμά*-*μπαχ*τσε σουλτανικοῦ χαρεμιῦ, ὁ ὁποῖος κατῴκει εἰς τὴν ἀσιατικὴν τοῦ Βοσπόρου ὄχθην, ἀπέναντι τοῦ ἀνωτέρω παλατίου. Ἐκεῖ, ἐσκεπτόμην κατ' ἐμαυτὸν, θὰ μὲ ἀκούουν ἢ βασιλοπούλαις, ὅταν τραγουδῶ, καὶ ἢ θὰ ἐμβαίνουν εἰς τὸν *πιαντέ* νὰ ἔρχονται, ἢ θὰ μὲ γνεύουν ἀπὸ τὸ παράθυρον νὰ πηγαίνω κολυμβῶντας νὰ τὰς εὐρίσκω.—Βλέπετε, μὲ ὅλα τὰ παθήματά μου, τὴν βασιλοπούλαν δὲν τὴν ἔβγαλα ἀκόμῃ ἀπὸ τὸ κεφάλι· καὶ τοῦτο, διότι, ὡς εἶπον, εἶχον ἀπόλυτον ἐμπιστοσύνην εἰς τοὺς λόγους τοῦ παπποῦ. Αὐτὸς ἦτο δι' ἐμὲ ὁ πλεόν κοσμογυρισμένος, ὁ πλεόν πολυπείρος ἄνθρωπος. Καὶ ἐὰν δὲν ἔβαζα καμμίαν βασιλοπούλα εἰς τὸ χέρι ἐδῶ, ἐντὸς τῆς Πόλεως, ὁ παπποῦς θὰ μὲ ὠδήγει ἐπὶ τέλους, ποῦ εὐρίσκονται αὐταῖς ἢ βασιλοπούλαις, ποῦ ἐρωτεύονται τόσον εὐκόλα μὲ τὰ ῥαφτάκια. Διότι, δὲν εἶνε δυνατὸν ὁ παπποῦς πρέπει νὰ ταῖς εἶδε, πρέπει νὰ ταῖς ἤξευρῃ· ἴσως ἴσως καὶ θὰ ἐρωτεύθηκε ὁ ἴδιος μὲ καμμίαν, ἂν καὶ δὲν ἦτο ὁ καυμένος οὔτε ῥαπτῆς, οὔτε τραγουδιστῆς περίφημος.

Ἢ ὅταν λοιπὸν ἤκουσα τὴν φωνὴν ἐκείνην νὰ καλῆ τὸ ὄνομά μου, ἐσκίρτησα ἐξ ἀγαλλιᾶσεως, διότι ἦτον ἡ φωνὴ τοῦ Θύμιου, τοῦ ὑπηρετοῦ τοῦ παπποῦ μου.

Τὸ δωμάτιον, ἐν ᾧ εἰργαζόμεθα, ἦτο *τζαμεκιάριον*, τούτεστι μικρὸν ἀνώγειον ἐκτισμένον, ὡς φωλεὰ χελιδόνος, ὑψηλὰ μεταξὺ δύο θολοσκεπῶν ἀψίδων, εἰς ἃς ἀπολήγουσι αἱ περὶ τὴν κεντρικὴν αὐλὴν τῶν *χανίων* λιθοκτιστοὶ στοαί. Εἰς τὸ ἀνώγειον τοῦτο ἀνέβαινε τις ἀπὸ τῆς στοᾶς διὰ στενῆς κλίμακος στηριζομένης κατὰ τὸ ἄνω ἄκρον εἰς αὐτὸ τὸ δάπεδον, ἐφ' οὗ καὶ ἐκαθήμεθα ἐργαζόμενοι. Μόλις λοιπὸν παρῆλθε μία στιγμή, ἀφ' ἧς ἤκουσα τὸ ὄνομά μου, καὶ, ὀπισθεν τῶν σαθρῶν κινκλίδων τῆς κλίμακος ταύτης προέβαλε πρῶτα πρῶτα ἡ κεφαλὴ τοῦ ἀναβαίνοντος Θύμιου. Τὸ πρακτικόν μου ἐπηλήθευσεν, οἱ σοβαροὶ τοῦ Θύμιου ὀφθαλμοὶ ἀνεζήτουν τινὰ μεταξὺ τῶν συμμαθητῶν μου. Δὲν ἐπερίμενα νὰ μὲ καλέσῃ· δὲν ἐπερίμενα ν' ἀναβῆ τὴν κλίμακα ὀλόκληρος, ὅπως πεισθῶ, ὅτι δὲν μὲ ἀπατώσιν αἱ αἰσθήσεις μου. Ἐτινάχθη ἀπὸ τῆς θέσεώς μου ὡς αἰχμάλωτον πτηνόν, τὸ ὅποιον εὐρίσκει ἀπροσδοκῆτως ἀνοικτὴν τὴν θύραν τοῦ κλωβίου του.

— «Ὁ παπποῦς παλεύει μὲ τὸν ἄγγελον!

είπεν ὁ Θύμιος, ἐνῶ ἀνέβαινεν ἀκόμη καὶ χωρὶς τινος εἰσαγωγικῆς διατυπώσεως. Ὁ παπποῦς ψυχομαχᾷ καὶ σὲ γυρεύει· ἔλα, πάμε γρήγορα. Γιατί, διές, ἂν δὲν προφθάζης, θ' ἀποθάνῃ καὶ θὰ μείνουν ἀνοιχτὰ τὰ μάτια του».

Καὶ στηριχθεὶς ἐπὶ τοῦ κεφαλοσκάλου ὁ Θύμιος ἔδωκεν εἰς τοὺς λόγους του μίαν πρόσθετον βαρύτητα, νεύσας πρὸς ἐμέ, ὡς ἄνθρωπος ὅστις δὲν εἶχε καιρὸν νὰ περιμένῃ.

Δὲν ἤξεύρω ἐὰν ἦτον ὁ τόνος τῆς φωνῆς, τὸ σοβαρὸν τοῦ βλέμματος, ἢ τὸ περιεχόμενον τῶν λόγων του τὸ συντελέσαν περισσότερον εἰς τὴν ταραχὴν μου. Ἐνθυμοῦμαι μόνον, ὅτι πολλὴν ὥραν ἀφοῦ ἐσιώπησεν ὁ Θύμιος, ἐγὼ ἰστάμην ἀκόμη ἀκίνητος καὶ ἐνεός, εἰς ἣν θέσιν εὐρέθην καθ' ἣν στιγμὴν ἐπρόφερε τὰς πρώτας του λέξεις, καὶ, ἐνθυμοῦμαι ὅτι ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν αὐτῶν ἀλλεπαλληλοὶ ῥιγηλαὶ φρικιασεῖς ἐκλόνησαν τὰ νεῦρά μου.

Ὁ παπποῦς παλεῦει μὲ τὸν ἄγγελον! — Αὐτὸ βεβαίως δὲν ἦτο καλὴ δουλειά! Ἄλλ' ὁ παπποῦς γυρεύει καὶ ἐμένα — Αὐτὸ ἦτον ἀκόμη χειρότερον! Αὐτὸ θὰ εἶπῃ πῶς ὁ παπποῦς μοναχός του δὲν εἰμπορεῖ νὰ τὰ ἔβγαλῃ πέρα μὲ τὸν ἄγγελο καὶ μὲ καλεῖ νὰ τὸν βοηθήσω!

Ἡ παιδικὴ αὐτὴ σκέψις μοὶ ἐπῆλθε, διότι ἄλλοτε ἐσυνήθιζον νὰ παλαίω μὲ τὸν παπποῦν, ἀναρριχώμενος ἐπὶ τῆς ῥάχεως καὶ τῶν ὑψηλῶν αὐτοῦ ὤμων πρὸ πάντων ὁσάκις τὸν κατελάμβανον καθήμενον ἐπὶ τοῦ μετεριῶν του παρὰ τὴν ἐστίαν. Ὁ παπποῦς κατὰ τοὺς θορυβώδεις ἐκείνους ἀγῶνας ἐκηρύττετο πάντοτε ἠττημένος καὶ πάντοτε μὲ ἀνεγνώριζεν ὡς ἰσχυρότερον, συνιστῶν με εἰς τοὺς παρατυγχάνοντας ἐπισήμως, ὡς τὸν πεχληθάνην του, δηλαδὴ τὸν ἐξ ἐπαγγέλματος παλαιστήν, ὃν οἱ πασάδες τρέφουν συνήθως ἑτοιμον νὰ παλαίσῃ πρὸς τὸν ὅστις ἤθελε καυχῆθῃ, ὅτι εἶναι ὁ δυνατώτερος τῆς χώρας καί, ἢ νὰ τὸν καταβάλῃ, ἢ νὰ ὑποχωρήσῃ εἰς τὸν νικητὴν τὴν θέσιν του. Ἀφοῦ λοιπὸν μετὰ τοσοῦτου κόμπου ἔφερον ἄλλοτε τὸν τίτλον ἐκείνου, μοὶ ἐφάνη πολὺ φυσικόν, ἐὰν ὁ παπποῦς, μὴ ἤξεύρων τώρα πῶς νὰ ξεκάμῃ μόνος του μὲ τὸν ἄγγελο, προσεκάλει ἐμέ τὸν πεχληθάνην του διὰ νὰ τὸν βοηθήσω νὰ βροντήξῃ τὸν ἀντίπαλόν του χαμαί, διὰ ν' ἀναλάβω, ἴσως ἴσως ἐγὼ αὐτὸς τὸν φοβερὸν ἐκείνου ἀγῶνα περὶ ζωῆς καὶ θανάτου!...

Καὶ πῶς θὰ τὸ καταφέρω; Καὶ ποῦ θὰ παλαίω μὲ τὸν ἄγγελο; Ἐπάνω εἰς τὸ μεντέρι τοῦ παπποῦ, ἢ μέσ' ὅτῳ μαρμαρόστρωτο τ' ἄλωνι;

Ὅχι, ὄχι, ὄχι! Φοβοῦμαι! Δὲν βαστῶ!

Καὶ συνεκρούοντο τὰ γόνατά μου ἐκ τρόμου, καὶ ἐκλινον νὰ καθίσω ἐπιστραφεὶς εἰς τὴν θέσιν μου. Ἄλλ' ἐκεῖ ἐσυλλογίσθην ἐξαίφνης, ὅτι αὐτὴ ἦτον ἡ μόνη εὐνοικὴ περίστασις, ὅχι μόνον ν' ἀπαλλαγῶ ἀπὸ τὰς χεῖρας τοῦ μαστόρου μου, ἀλλὰ καὶ νὰ προφθάζω, ἐνόσφ ἦτο ἀκόμη

καιρός, νὰ ἐρωτήσω τὸν παπποῦ, εἰς ποῖον μέρος τοῦ κόσμου συνήτησε τὰς βασιλοπούλας, περὶ ὧν ὠμίλει, ὡσάν νὰ ἔφαγε καὶ ἐπτε καὶ ἐκουβέντιασε μαζί των.

Ἄλλ' ὁ μαστορὸς; Νὰ ἰδοῦμεν τι λέγει καὶ ὁ μαστορὸς! Θὰ μὲ ἀφήσῃ ἄρά γε νὰ ὑπάγω; Καλέ, αὐτὸς πρὸ μιᾶς ὥρας μᾶς διεδεβαίου, ὅτι ὅλοι οἱ μαθηταὶ εἴμεθα ἀναπαλλοτριωτὰ κτήματά του, καὶ τώρα θὰ μὲ ἀφήσῃ νὰ τοῦ ξεφύγω; ὦ, συμφορά μου! Αὐτὸ ἔπρεπε νὰ σκεφθῶ πρώτα πρώτα!

Ὁ μαστορὸς, ἀφ' ἧς στιγμῆς ἀνῆλθεν ὁ Θύμιος εἰς τὸ δωμάτιόν μας, ἀφῆκε τὸ ψαλίδιον αὐτοῦ μετὰ κρότου ἐπὶ τοῦ πρὸ αὐτοῦ τεζιαχίου καὶ ὑψώσας τὰς μεγάλας αὐτοῦ διόπτρας ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἐπὶ τοῦ ρυτιδωμένου μετώπου του, ἐστήριξε τὰς χεῖρας προκλητικῶς ἐπὶ τῶν λαγόνων καὶ διετέλει ἐξακοντίζων ἀπειλητικώτατα βλέμματα κατὰ τοῦ τολμήσαντος νὰ εἰσχωρήσῃ οὕτως εἰς τὸ τυραννοκρατικὸν αὐτοῦ βασίλειον, χωρὶς τινος προηγουμένης διατυπώσεως. Οἱ συμμαθηταὶ μου ἦσαν πάντες συγκεκινημένοι, οὐδεὶς ὅμως ἐτόλμησε νὰ κινηθῇ, ἢ ν' ἀνακούψῃ. Ταῦτα πάντα ἦσαν κακοὶ οἰωνοὶ: Βεβαίως δὲν θὰ μὲ ἀφήσῃ ν' ἀναχωρήσω.

— Ὁ παπποῦς του παλεῦει μὲ τὸν ἄγγελο! εἶπεν ὁ Θύμιος τώρα πρὸς αὐτὸν κρεμῶν ἐπὶ μᾶλλον τὰ κατεβασμένα του μοῦτρα — Ὁ παπποῦς του μᾶς ἀφίνει χρόνια, κ' ἐγύρευε νὰ διῆ τὸ παιδί. — Ἐέρεις, εἶναι ἡ ὑστερινὴ του θέλησι.

Ὁ μαστορὸς, τοῦ ὁποῦ ἡ ὀργὴ ἐφαίνετο εἰς τὸ ἔπακρον κορυφωμένη, ἤνοιγεν ἤδη τὰ σπασμωδικῶς κινούμενα χεῖλη διὰ νὰ βλασφημήσῃ, ὡς ἐσυνειθίζε κατὰ τὰς βιαίας ἐκρήξεις τοῦ θυμοῦ του. Ἄλλ' ἡ τελευταία φράσις τοῦ Θύμιου, προφερθεῖσα μετὰ τινος μυστηριώδους εὐλαβείας καὶ μὲ παρηλλαγμένον τόνον φωνῆς, ἐνήργησεν ὡς μαγία ἐπὶ τοῦ σκληροῦ, τοῦ ἀπανθρώπου ἐκείνου γέροντος. Τὸ ἐξημμένον αὐτοῦ πρόσωπον ἠμέρσεν εὐθύς, τὸ προκλητικὸν τοῦ σώματος παράστημα κατέπεσεν ἐν ἀκαιρεῖ, καί, μετ' ἀγαθότητος, ἦν πρώτην φοράν ἔβλεπα παρ' αὐτῶ, ἔτινε πρὸς ἐμέ τὴν χεῖρά του νὰ τὴν ἀσπασθῶ. Τοῦτο ἦτο ἄδεια πρὸς ἀναχώρησίν μου.

Ἡ σύγχυσις καὶ ἡ ἀπειρία μὲ ἔκαμαν νὰ πιστεύσω ἐκείνην τὴν στιγμὴν ὅτι ὁ Θύμιος, ὅπως ἤξευρε νὰ δαμάξῃ τοὺς ἀτιθάσσους τοῦ πάππου μου ταύρους διὰ τῆς στεντορείας φωνῆς καὶ τῶν χαλυβδίνων χειρῶν του, οὕτως εἶχε τὴν μυστηριώδη δύναμιν νὰ ἐπάξῃ μακρόθεν ἐξημερῶν τὴν θηριωδιαν τοῦ ἀγριωτέρου μαστόρου. Ἐξ ὧσων ὅμως συμπεραίνω σήμερον τὴν ἀπροσδόκητον ἐκείνην μεταβολὴν προεκάλεσεν ἡ κοινῇ ὀφειλομένη πρὸς τοὺς ἀποθνήσκοντας θρησκευτικὴ εὐλάβεια.

Εἶναι ἀληθῶς θαυμαστὴ ἡ προθυμότης καὶ ἡ

εὐσέβεια, μεθ' ἧς καὶ ὁ δυστροπώτερος τῶν ἀνθρώπων ὑπακούει παρ' ἡμῖν εἰς τὴν τελευταίαν ἐπιθυμίαν τῶν ἀποθνησκόντων. Δὲν ἤξεύρω ἕαν πιστεύεται, ὅτι οἱ μὴ συντείναντες πρὸς ἐκπλήρωσιν αὐτῆς προκαλοῦσιν ἐφ' ἑαυτῶν τὴν τοῦ οὐρανοῦ δυσμένειαν. Ἴσως — κατὰ τὴν φιλοσοφικωτάτην ἠθικὴν τοῦ λαοῦ — ἀποφεύγει ἕκαστος νὰ πράξῃ ὅ,τι δὲν ἐπιθυμεῖ νὰ συμβῇ εἰς αὐτόν. Τὸ βέβαιον εἶναι, ὅτι ἡ ἀποδημοῦσα ψυχὴ ἐφ' ὅσον ἔχει ἀκόμη ἐπιθυμίαν τινὰ ἀνεκπλήρωτον, δὲν δύναται ν' ἀποσπασθῇ τοῦ ζένου πλέον αὐτῆ σώματος καὶ ἀναχωρήσῃ, ἀλλὰ τριγυρίζει γογγύζουσα καὶ παραπονουμένη ἐπὶ τῶν χειλέων τοῦ ψυχορραγοῦντος· φρικτὸν δὲ θεωρεῖται καὶ στιγματίζεται ὡς ἀσέβεια, ἕαν οἱ συγγενεῖς καὶ οἰκεῖοι δὲν σπεύδουν νὰ πράξωσι πᾶν τὸ ἐπ' αὐτοῖς, ὅπως ἐτοιμάσωσιν ἤσυχον καὶ εὐχαριστημένην τὴν ἀναχώρησιν τῆς ψυχῆς ἀπὸ ἑνὸς κόσμου, εἰς τὸν ὁποῖον δὲν ἀνήκει μὲν πλέον, μετὰ τοῦ ὁποίου ὅμως τὴν συνδέει ἀκόμη ἡ τελευταία τῆς ἐπιθυμίας. Ἐκ τῆς ἐκφράσεως μάλιστα, ἣν λαμβάνει τὸ πρόσωπον τοῦ νεκροῦ, ἀφοῦ ἐκπνεύσῃ, δύναται ν' ἀποφανθῇ τις ἀλανθάστως, ἕαν τοῦτο ἐγένετο ἡ ὄχι.

Ἐκ τούτου συμβαίνει, νὰ λαμβάνωσι χώραν παρὰ τὴν κλίνην τῶν θνατιῶντων σκηναὶ συγκινητικώταται, σπαραξικάρδιοι ἐνόστε. Ἐδῶ ὁ ἄσωτος υἱός, ἡ ἀπερίσκεπτος κόρη, ὧν ἡ ἐλαφρὰ διαγωγὴ ἐξοργίσασα τὸν αὐστηρὸν πατέρα, ἀπέκλειπεν αὐτοὺς ἀπὸ τῆς ὀλομελείας τοῦ οἴκου, συνιστῶνται ὑπὸ τῆς ὀλιγοδρανοῦς πλέον μητρός των εἰς τὴν ἐπιεικειαν τοῦ πατρός, ὅστις ὀλολίζων τοῖς ἀνοίγει πάλιν φιλοστόργως τὰς ἀγκάλας, ἐν μέσῳ τῶν θαλερῶν δακρῶν τῶν περισταμένων. Ἐδῶ ἡ ἀνέκαθεν μισητοτάτη παρὰ τοῖς Ἕλλησι μητριῇ ἐμπιστευομένη παρὰ τοῦ ψυχορραγοῦντος πατρός εἰς τὴν στοργὴν τοῦ ἐκ τῆς προτέρας συζύγου τέκνου του, εὐρίσκει παρ' αὐτῷ τὴν θερμότεραν, τὴν μᾶλλον ἀφωσιωμένην περιθάλψιν. Ἐδῶ συμβιβάζονται μακρὰ οἰκογενιακαὶ διχόνοια· ἐξαιλείφονται ὑπουλα μεταξὺ ἀδελφῶν μίτη· διαλύονται ἔχθραι καὶ αὐταὶ αἱ θανασιμώτεραι μεταξὺ συγγενῶν καὶ οἰκείων. Ἐδῶ τέλος παντῶν, τὰ μέλη τῆς οἰκογενείας, μέχρι καὶ αὐτῶν τῶν ἀπωτάτων, συνέρχονται ἀπὸ τῶν περατῶν τῆς χάρας ἐπὶ τὸ αὐτό, οὐχὶ ἐκ χαίρεακου, ἐξ ἀσεβοῦς προσδοκίας ὑλικῆς κληρονομίας, ἀλλὰ διότι αἱ ψυχαὶ αὐτῶν συνδεδεμένοι ὑπὸ τῆς φύσεως στενοτερον πρὸς τὴν ἀποδημοῦσαν ὑπαρξίν, ἔλκονται ὀρμεμφύτως νὰ συνανηθῶσιν ἐτι ἄπαξ μετ' αὐτῆς, ἐνόσω εὐρίσκεται ἀκόμη πλησίον των, ἐν τῷ ἐπιγίῳ κόσμῳ, ν' ἀνταλλάξωσι μυστηριωδῶς τὸ τελευταῖον πνευματικὸν αὐτῶν φίλημα. Διότι — πῶς δὲν τὸ βλέπει; Ἡ ψυχὴ, ἡ ἀνιπταμένη ἐν μέσῳ τῶν εὐχῶν καὶ τῶν εὐλογιῶν των, ὑπάγει ἐκεῖ, ὅπου

εὐρίσκονται τὰ προαποθανόντα μέλη τῆς οἰκογενείας. Ὁ ἀποχωρισμὸς λοιπὸν οὗτος ὁ μερικὸς, εἶνε γενικὴ συνάντησις μετὰ τῶν ψυχῶν ἐκεῖνων, εἶναι ἕμμεσος πρὸς τοὺς νεκροὺς συγκοινωνία τῶν ζώντων. Ἡ ἀποδημοῦσα ψυχὴ θὰ εὐρεθῇ μετ' ὀλίγον ἐν τῷ μέσῳ τῶν φιλτάτων αὐτῶν εἰς τὰς ὑπερκοσμίους χώρας, καὶ θὰ περικυκλωθῇ ὑπ' αὐτῶν ἐρωτωμένη, ἕαν εἶδε, καὶ πῶς εἶδε τοὺς ἐπὶ γῆς ἀγαπητοὺς των. Δὲν πρέπει λοιπὸν νὰ λείπῃ ἀπὸ τῆς κλίνης τοῦ ἀποθνήσκοντος οἰκείου ὁ μὴ ὦν ἄμοιρος καὶ τῆς ἐσχάτης πρὸς τοὺς νεκροὺς τοῦ εὐσεβείας καὶ στοργῆς. Ἐάν τις ἐκ τῶν οἰκείων, ἡ ἀσθενῶν βαρέως, ἡ εὐρίσκόμενος πολὺ μακρὰν εἰς τὰ ξένα, δὲν εἴμπορεῖ νὰ παρευρεθῇ κατὰ τὴν τελευταίαν ἐκείνην συνάντησιν, οἱ παρόντες ἀποφεύγουσιν ἐπιμελῶς νὰ κάμωσι μνείαν τοῦ ὀνόματός του, μὴ τυχὸν ἀκούσας ἐπιθυμήσῃ ὁ ἀσθενὴς νὰ τὸν ἴδῃ. Διότι τότε, ἕαν ὁ ποθούμενος δὲν προφθάσῃ νὰ ἔλθῃ, θὰ μείνουν οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ νεκροῦ ἡμίκληστοι προσδοκῶντες τὴν ἀφίξίν του, καὶ ὅταν ἀκόμη ἡ ἐν αὐτοῖς ζωὴ πρὸ πολλοῦ ἀπεσβέσθῃ.

Ἴδου τί ἐννοεῖ κυρίως ὁ Θύμιος λέγων, πρὸς ἐμὲ ὅτι, ἕαν δὲν προφθάξω, θ' ἀποθάνῃ ὁ παππούς, καὶ θὰ μείνουν ἀνοικτὰ τὰ ῥάτια του.

Διὰ τοῦτο, ὅταν παρῆλθεν ἡ πρώτη ἐκείνη σύγχυσις μου, ὅτε, λαθῶν τὴν ἄδειαν πρὸς ἀναχώρησιν, ἐξήλαυνον, ἐκ τοῦ Ἐδιρρὸν-Καπουσοῦ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὄχι ἐπὶ χρυσοχαλίνου ἄτιου, ἀλλ' ὀπισωκάπουλα ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ μετὰ τοῦ Θύμιου καμηλοῦψοῦς ἵππου τοῦ παπποῦ μου, καὶ σφίγγων ἀμφοτέραις ταῖς χερσίν ἀντὶ τῆς ξανθῆς βασιλοπούλας, ἣν ἐμελλον νὰ ὀδηγήσω εἰς τὴν καλύβην τοῦ πατρός μου, τὴν ἐρυθρὰν τοῦ Θύμιου ζώνην, ἐκ φόβου μήπως ὀλισθήσας κατακρημνισθῶ ἀπὸ τῶν ἰσχυροτάτων ὀπισθίων τοῦ ζώου—περὶ οὐδενὸς ἐφρόντιζον, περὶ οὐδενὸς ἀνησυχῶν τόσον, ὅσον περὶ τοῦ μήπως δὲν προφθᾶτωμεν ἐγκαίρως εἰς τὸ χωρίον, καὶ ἀποθάνῃ ὁ καυμένος ὁ παππούς, καὶ ἀπομείνουν ἀνοικτὰ τὰ ῥάτια του.

Ὁ μακροσκελέστατος ἐκεῖνος ἵππος ἔτρεχεν ὅσον ἐπέτρεπεν εἰς τὰ γηρατεῖά του τὸ διπλοῦν αὐτοῦ φορτίον ἀφ' ἐνός, ἡ ἐλεεινὴ τῶν ὁδῶν καταστασις ἀφ' ἐτέρου. Ἐν τούτοις ὁ δρόμος ὃν ἔπρεπε νὰ διανύσωμεν ἦτο μακρὸς καὶ ὁ Θύμιος ἀφῆκε τὸν παπποῦν, ἀπὸ τῆς προχθῆς ἤδη, ἐτοιμοθάνατον. Καθ' ὅλον αὐτὸ τὸ διαστήμα ὁ παππούς δὲν εἴμποροῦσε βεβαίως ν' ἀντέχῃ παλαιῶν μὲ τὸν ἄγγελον. Τὰ ἐννενήκοντα ὀκτῶ χρονάκια τοῦ εἶχον κυρτώσει πρὸ πολλοῦ ἤδη τὸ λεβέντικόν του ἀνάστημα. Βέβαια, βέβαια! Ὁ ἄγγελος θὰ μοῦ τὸν ἐξαπλώσῃ τὸν καυμένον χαμαί, πρὶν τὸν προφθᾶξω, καὶ θ' ἀποθάνῃ ὁ παππούς, καὶ θὰ μείνουν ἀνοικτὰ τὰ ῥάτια του!

Ὁ Θύμιος, ὅστις δὲν μοὶ ἀπέτεινε τὸν λόγον,

εἰ μὴ ὁσάκις ἐνθυμείτο νὰ μ' ἐρωτήσῃ ἐὰν κάθημαι ἀκόμη εἰς τὰ ὀπίσθια τοῦ ἵππου, φαίνεται ὅτι κατείχετο ὑπὸ τῶν αὐτῶν μετ' ἐμοῦ σκέψεων, διότι δὲν ἔπαυε μαστίζων τὸν ἵππον διὰ νὰ τρέχῃ ὅσον τὸ δυνατόν ταχύτερον.

ὑπὸ τοιαύτας περιστάσεις δὲν ἦτο ἀπίθανον νὰ ἐρωτήσῃ μετ' ὀλίγον, χωρὶς νὰ ὑπάρχῃ πλέον κανεὶς ἐπὶ τῶν ὀπίσθιων τοῦ ἵππου νὰ τῷ ἀπαντήσῃ. Ὁ Θύμιος τὸ ὑπωπτεύθη ἐγκαίρως κατ' εὐτυχίαν. Ἐξεζώσθη λοιπὸν ἐν μέρος τῆς πολυγύρου ἐρυθρᾶς του ζώνης καὶ τὸ ἐτύλιξε δύο τρεῖς φορές περὶ ἐμὲ καὶ περὶ τὴν μέσην του συγχρόως. Τοιοῦτοτρόπως προσητημένος πλέον ἀσφαλῶς εἰς αὐτόν, ὡς ἐὰν ἤμην κανὲν ἄψυχον παράρτημα, ἐξ ὅσον φέρουν οἱ χωρικοὶ συνήθως ἐσφιγμένα περὶ τὴν ζώνην των, ἐξηκολούθησα τὸ φανταστικὸν ἐκεῖνο ταξειδίον, τοῦ ὁποῦ τὰς ἐντυπώσεις ποτὲ δὲν ἐλησμόνησα.

(Ἔπεται συνέχεια.)

Γ. Μ. ΒΙΖΥΗΝΟΣ

ΕΠΙΣΚΕΨΙΣ ΕΙΣ ΦΡΕΝΟΚΟΜΕΙΟΝ

(Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε σελ. 349).

Καὶ Κάρολος ὁ Θ'. παρηκολουθεῖτο ὁσάκις ἐμόναζεν, ὑπὸ κραυγῶν καὶ ὤρυγῶν τῶν θανατηθέντων Οὐγενότων. Ἀναλογισθῶμεν πρὸς τούτοις καὶ τὰς παραισθησίας τῶν ὀδοιπορούντων τὰς ἐρήμους, τὴν *Fata morgana*. Ἐπίσης καὶ οἱ θνήσκοντες τῆς πείνης καὶ δίψης ταρασσονται τὸ πνεῦμα κατὰ τὰς τελευταίας αὐτῶν στιγμᾶς, διὸ οἱ μὲν βλέπουσιν ἐν ὄραματι πρὸ τοῦ θανάτου τραπέζας πλήρεις φαγητῶν, οἱ δὲ ἀκούουσι τὸν ψιθυρον τοῦ ὕδατος ῥυακίων καὶ πηγῶν.

Ἀσθενής τις πρὸ ἡμῶν ἐβλεπεν ἑκατομμύριον ἀγελαδῶν, ὃ δὲ νέος Γερμανὸς *Staps* ὁ θελήσας νὰ δολοφονήσῃ τὸν αὐτοκράτορα *Ναπολέοντα* ἐν *Schönbrunn* εἶχεν ἰδεῖ τὸ πνεῦμα τῆς Γερμανίας, ὅπερ πρόετρεπε καὶ ὤθει αὐτόν εἰς τὴν πράξιν.

Ὁ φρενοβλαθὴς βλέπει καὶ ἀκούει ὅ,τι σκέπτεται. Μελαγχολικὸς τις, εἰς ὃν ὁ *Esquirol* ἔκαμε λόγον περὶ τῶν πλανῶν καὶ τῆς ἀπάτης τῶν παραισθησιῶν ἀπήντησε. — Σκέπτεσθε καὶ σεῖς ἐνίοτε, κύριε δόκτωρ; — «Ἀναμφιβόλως». — «Καλὰ λοιπόν, σεῖς σκέπτεσθε ἡσύχως, ἐνῶ ἐγὼ — σκέπτομαι μεγαλοφώνως.

Ἐπὶ τοῦ διαδρόμου συνάπτεται μεταξύ ἱατροῦ καὶ τῶν περιπατούντων ἀσθενῶν φιλικωτάτη συνδιάλεξις. Ἄλλον ἐρωτᾷ ἂν ἐκοιμήθη ἡσύχως, ἄλλον ἂν ἔχη ὄρεξιν, ἄλλον ἐὰν κρυώνῃ, εἰς ἄλλον δίδεται ἐπιστολὴ ἐκ τῆς πατρίδος. Πάντα δὲ ταῦτα γίνονται φιλανθρωπώτατα καὶ ἐν μέτρῳ.

Ἄλλ' ἰδοῦ ἔρχεται πρὸς ἡμᾶς λευκοπύγων ἐργάτης μὲ τὴν ἐργατικὴν ποδιάν. Ἀνοίγει μόνος

τὴν θύραν, φέρων πηλοφόρον σκαφίδιον πλήρες εἰς τὴν μίαν χεῖρα, κρατεῖ εἰς τὴν ἄλλην μυστρίον καὶ σφυρίον καὶ μᾶς χαιρετᾷ φιλικωτάτα.

Ὁ ἀνὴρ φαίνεται ἐβδομηκοντούτης, διήνυσε πλείω τῶν 20 ἐτῶν ἐν τῷ καταστήματι, ἐπειδὴ δὲ ἤσκει τὸ ἐπάγγελμα τοῦ κτίστου, εἶνε ἀπησχολημένος εἰς τὰς μικρὰς ἐπιδιορθώσεις τοῦ καταστήματος. Ἰσχυρὸς ἄλλ' εὐθυτενὴς τὸ σῶμα ἵσταται πρὸ ἡμῶν ὡς ἀληθὴς στρατιώτης, φέρων τὴν δεξιάν ὡς ἐν ὑπηρεσίᾳ ἐπὶ τοῦ πιλικίου. — «Λοιπόν, φίλτατε *E.* . .» εἶπεν ὁ ἱατρὸς «διηγηθῆτε εἰς τὸν κύριον *M.* . . πρῶν ἀξιωματικόν, τὰ τῶν ταξειδίων σας, διότι ὁ κύριος ἐνδιαφέρεται πολὺ». Ὁ ἀσθενὴς ἀπέθεσε πάραυτα τὰ ἐργαλεῖα του χαμαὶ καὶ ἤρξατο διηγούμενος μετὰ ζωντῶν χειρονομιῶν καὶ διὰ ἀδιακόπως ἀπαστραπτόντων ὀφθαλμῶν τὰ συμβάντα τῶν ταξειδίων του ἐξ ὅλου τοῦ κόσμου, ὃν περιηγήθη. Μᾶς περιέγραψε πιστότατα τὴν ἐκκλησίαν τοῦ ἁγίου *Στεφάνου* ἐν *Βιέννῃ*, τὴν ὁδὸν ἐντεύθεν εἰς *Πράγαν* ἀκριβέστατα, μᾶς ἔφερον εἰς τὸ *Ἀμβούργον*, εἰς *Λισσαβόνα*, Ἁγίαν Ἑλένην, εἰς τὰς *Πυραμίδας* τῆς *Αἰγύπτου*, εἰς τὴν *Ἱερουσαλήμ* καὶ τὸν τάφον τοῦ *Σωτῆρος*, εἰς τὴν *Ἀμερικὴν*, τὴν *Κορσικὴν*, κτλ.

Πᾶν ὅ,τι δὲ ὁ ἄνθρωπος οὗτος λέγει εἶνε γεωγραφικῶς ὀρθόν, αἱ εἰκόνες του εἶνε ζωηραὶ κατὰ τὸν χρωματισμὸν καὶ ἀντικειμενικῶς ἀληθεῖς, τέλος εἶνε περιγραφαὶ ἀνευρισκόμεναι εἰς τὰς ἀρίστας τῶν περιηγήσεων καὶ εἰς τὰς ὀριαιότερας ἐξεικονίσεις τοποθεσιῶν. Ἐνῶ αὐτὸς διηγεῖτο περὶ τῆς *Καπερναοῦμ*, ὁ ἱατρὸς *K.* ἀστεεινόμενος τὸν ἠρώτησεν ἂν ἐγνώρισεν ἐκεῖ καὶ τὸν *λοχαγὸν T.*, οὗτος δ' ἀπήντησε μειδιῶν *πανούργως*. — Πῶς δύνασθε σεῖς ἂν καὶ δόκτωρ νὰ μοὶ κάμητε τοιαύτην ἐρώτησιν; Ἄλλ' ἀστειεύεσθε. Ὅταν ἐγὼ ἤμην ἐν *Καπερναοῦμ*, ὁ *λοχαγὸς* εἶχεν ἀποθάνει πρὸ 300 ἐτῶν. — Δύναται τις ν' ἀκούῃ ἐπὶ ὥρας ὅλας τὸν ἀσθενῆ τοῦτον διηγούμενον, χωρὶς αὐτὸς, ὁ γνόστης ὄλων τῶν τῶν χωρῶν καὶ τῶν ἀνθρώπων, νὰ εὐρεθῇ εἰς δυσχερῆ θέσιν πρὸ ἐνστάσεώς τινος.

Ὅταν ὁ ἱατρὸς εἶπεν· «Ἀλήθεια, *E.* . .» εἶσθε ἐδῶ εἰς τὸ κατάστημα διότι εἶσθε *τρελλός*; οὗτος ἀπήντησε «— *Γιατρὲ* μου, σεῖς γνωρίζετε τί κακοὶ ἄνθρωποι ὑπάρχουν ἔς τὸν κόσμον. Σεῖς γνωρίζετε καλλίτερα ἀπὸ μ' ἐμένα ὅτι ὅποιος λείπει πῶς ἐγὼ εἶμαι *τρελλός* δὲν εἶνε ὁ ἴδιος φρόνιμος. Ἄν δὲν εἶχα τὴν ἀδυναμία ἔς τὸ κεφάλι καὶ τὴν ζάλη, δὲν θὰ ἤμουν ἐδῶ».

Καὶ ἐν τούτοις ὁ ἄνθρωπος οὗτος εἶνε ἀνιάτως φρενοβλαθὴς. Ἐκτελεῖ τὸ ἔργον του λαμπρότατα, φροντίζει ἐπιμελέστατα διὰ τὴν τάξιν τῆς οἰκίας· τοῦτου δὲ ἐνεκα ἐπετράπη αὐτῷ νὰ φέρῃ τὴν κλεῖδα, καὶ νὰ ἐργάζεται ὅπως γνωρίζει ὁ ἴδιος. Ἀλλὰ πῶς κατήντησεν εἰς τοῦτο τὸ πά-